

נתיבות יזעור

והוא מאמרים יקרים, שיחות מוסר וחיזוק משובבי
לב ונפש, שנאמרו בפני תלמידים מקשיבים בקול
חוצב להבות אש קודש, ושאתו כשאגת האר"י החי,
להנחילם נתיבות דעת התורה ועבודת השי"ת על
פרשת השבוע

ע"י מרן רבינו
הגאון רבי **אברהם יוסף ראזענבלום** זצוקלה"ה
ראש ישיבת שערי יושר

שבעה עשר בתמוז - בלק תשפ"ה
מעלת בני ישראל ואהבת השי"ת אליהם - כאז גם היום
פרקי אבות פרק ו' המשך משנה א'
שנה ז' • גליון שנ"ה

מי שיש בידו חידו"ת או טעיפס של
רבינו, וכן מי שרוצה לנדב גליון של
תורת רבינו - נא להתקשר למספר:
EXT 9 1-718-854-2290 או לפקס:
1-718-705-8608

**אפשר לשמוע השיחה הנדפסת
בנתיבות יושר של כל שבוע במספר:
1-718-559-6660**

כל הזכויות שמורות

למערכת חידו"ת של רבינו
ישיבת שערי יושר

בהוצאת מכון "שם עולם"

מכון לחקר כתבי יד - קורות קהילות ואישים

רח' שחל 5, בני ברק

טל: 03-5701977 פקס: 03-5701967

תוכן העניינים

שבעה עשר בתמוז תשנ"ג

כל שינוי והתחדשות הזמן - פתח להתחלה חדשה

ה	תכלית התענית - לשוב בתשובה
ה	בלי תשובה יש יסורים וצרות
ה	כל טיפת תשובה - מרחיק היסורים והצרות
ו	ביאור למה ער"ש וער"ח הם זמני תשובה
ו	התחדשות מביא התעוררות
ז	'חדשו מעשיכם' - חמישים שערי התחדשות
ז	חשיבות חידוש התקופה בקאנטרי
ח	השנה חל שבעה עשר בתמוז ביום שעוברים לקאנטרי
ח	העיקר שיקבע עצמו לתורה ותפילה
ט	בלי תורה אין כלום
ט	ההנהגה הנכונה בהתחדשות התקופה
ט	בין אדם למקום - דביקות תורה
ט	עבודת התפילה - לפחות כמו בעל הבית פשוט
י	בין אדם לחבירו - להיות נוח לחבריו ולהקפיד על ממונם
י	קפיצת לדבר נגד הרבים
יא	אין שום תועלת מלדבר על הרבים לשה"ר
יא	להזהר על ממון הרבים
יב	להפקיד על ממון הקדש אפילו שנראה קטן
יג	בעולם הבא יתבעו הנדבנים התורמים את אלו שזלזלו בממונם
יג	מרמים את הבריות
יד	השבת אבידה דרבים
טז	לא להכניס אוכל לחדרי השינה
טז	לנצל את הזמן להתעלות בתורה ויראת ה'

בלק תשס"ה

מעלת בני ישראל ואהבת השי"ת אליהם - כאז גם

היום

שונים מכל עם יז
אילו היה הגוי החשוב ביותר משבח יהודי יז
דיבור אחת של בלעם היה מנצח מלחמות יח
הגוי החשוב ביותר הכיר במעלת ישראל יח
הגוים החשובים של זמננו יח
מפיו של אותו רשע ששנא עם ישראל אנו למדים מעלתם יט
בלעם ביקש למצוא חיסרון ונקודה של חטא יט
נבואתו על עם ישראל - אהבת השי"ת אליהם כ
הכוח - מתחילת שרשיהם כ
גודל זכות האבות והאמהות כא
ענפים של האבות והאמהות כא
איך נשאר בלעם רשע כא
נפילת בלעם באה לו על ידי מידותיו הרעים כב
יודע דעת עליון - ואינו יכול לעמוד בפני יצרו הרע כב
בן תורה - ויגבה לבו בדרכי ה' כג
פנחס ראה מה שעלול לצאת מאותו מאורע כג
"וירא" - התבוננות כד
הצלת כל בני ישראל - ע"י התבוננות כד
לדעת מעניני העולם מה שפחות כד
הזהירות מייצר הרע הנורא של הסעלפאונס והאינטרנט כה
העצה להתגברות - על ידי 'ויגבה ליבו' כה

שבעה עשר בתמוז תשנ"ג

כל שינוי והתחדשות הזמן - פתח להתחלה חדשה

התורה ולא שמעו בקול ה'.
והתרופה היחידה וההצלחה היא
שבני ישראל ישובו בתשובה
וישובו אל ה'.

בלי תשובה יש יסורים וצרות

אך כל זמן שחסר בתשובה, לא
תהיה הכפרה רק על ידי
יסורים ותשובה. אלו הם שני
הדרכים שפודים את בני ישראל
מהגלות, שגם אם כל ישראל לא
זכו ורוב ישראל אינם קרובים
לתשובה מחמת כל סיבה שהוא,
כל זמן שחסר בתשובה נזקקים
יסורים וגלות וחומר הגלות.

כל טיפת תשובה - מרחיק היסורים
והצרות

"ווייל יעדער ביסעל תשובה
וואס דער איד טוהט,
איז מען מפחית און טוהט מען
גורע זיין פון די צרות וואס דער
כלל ישראל דארף חס ושלום
אדורך גיין".

"און אפילו יחידים טוהען
תשובה, דער מיעוט טוהט

תענית זה נקבע על ידי הנביאים
ליום של תענית. במהות
התענית כתב הרמב"ם (פ"ה מהלכות
תענית ה"א), שימים אלו מתענים
בהם מפני הצרות שאירעו בהן,
והצרות הללו השאירו רושם של
צער ושל קשיים לדורות, שכן
בימים הללו היה חורבן בית
המקדש. משבעה עשר בתמוז
הובקעה העיר ונכנסו הגוים
לירושלים, ומזה נגרם חורבן בית
המקדש, והנביאים קבעו ימים אלו
לתענית.

תכלית התענית - לשוב בתשובה

התכלית של התענית הוא כדי
לעורר הלבבות
ולפתוח דרכי התשובה, כדי שנבין
שכל הצרות באים מחמת
החטאים, מה שלא הלכנו בדרך
התורה ולא עשינו רצון ה'. זהו
הסיבה של כל הצרות והחורבנות,
ואין שום סיבות אחרות, 'ס'איז
נישט דאס און נישט יענץ'.

הסיבה היחידה של כל הצרות
היא, מה שלא הלכו בני
ישראל בדרך התורה ולא קיימו

שנגזר על בני ישראל שהיו צריכים לעבור יסורים וצרות.

על ידי כל משהו תשובה שהאדם שב, ידע שבזה הוא מזכה לא רק את עצמו, שמזכה את נשמתו ומתקרב להשי"ת, ויזכה לכל הגדולות והנצורות מחמת ששב בתשובה - בנוסף הוא זוכה לבטל צרות מכלל ישראל, ובאופן זה הוא מקרב את הגאולה - על ידי כל אחד שיש לו הרהור תשובה.

לתכלית זו נקבע הצום של שבעה עשר בתמוז.

ביאור למה ער"ש וער"ח הם זמני תשובה

בספה"ק מבואר, שהזמנים של ערב שבת וערב ראש חודש הם זמן של תשובה. ויש להבין מהו הענין שדווקא זמנים אלו של ערב שבת וערב ראש חודש הם זמנים של תשובה, במה נשתנה יום שישי מיום רביעי, שיום שישי הוא זמן של תשובה.

התחדשות מביא התעוררות

והביאור בזה הוא, שכשמגיע ובא זמן חדש ותקופה חדשה, זה מביא את האדם

תשובה, און מ'זעהט די גאולה קומט נישט, אבער אעפ"כ ליגט אין די תשובה, דאס וואס מ'האט געדארפט אפקומען וואס דער כלל ישראל האט געדארפט אפקומען מיט יסורים און מיט צרות".

"אין יעדער ביסעל תשובה וואס איד טוהט, זאל ער וויסען אז נישט נאר ער איז זיך מזכה, ער איז מזכה זיין נשמה, ער ווערט נאהנט צום רבונו של עולם, און ער וועט זוכה זיין לכל הגדולות והנצורות מחמת וואס ער טוהט תשובה. נאר ס'איז אראפ גענומען צרות פון כלל ישראל, און דורך דעם אופן האט ער מקרב געווען די גאולה, יעדער איד וואס האט אַ הרהור תשובה".

אמנם על ידי כל משהו תשובה שהאדם שב בתשובה, הוא מפחית וגורע מהצרות שהכלל ישראל צריכים לעבור חס ושלום.

גם אם יחידים שבים בתשובה, ורק מיעוט שבים בתשובה, ווראים שעדיין לא באה הגאולה, אעפ"כ יש בה באותה תשובה של היחידים הכוח, להוריד ממה

מחדש לקראת השבוע החדש. 'אנהייבען אַ פרישע וואך', ולא יסתכל לאחוריו מה שהיה עד עכשיו, אלא שיתחיל את השבוע החדש מתוך התחדשות.

"גיט אונז דער אייבערשטער טאקע פופציג וואכען אַ יאהר, אין פופציג וואכען איז דא פופציג התעוררות בעסער צו ווערען און תשובה טוהן, און צוועלעף חדשים, ערב ראשי חדשים התעוררות אויף אַ פרישען זמן תשובה צו טוהן".

השי"ת נתן לנו חמישים שבתות בשנה, שיש לנו חמישים שבועות לשפר דרכינו ולשוב בתשובה. ובנוסף נתן לנו עוד י"ב חדשים, שיש לנו י"ב ערבי ראשי חדשים שהם זמן של התעוררות לשוב בתשובה.

חשיבות חידוש התקופה בקאנטרי

כעת נתנו לנו מהשמים הזמן של שבעה עשר בתמוז, שנתקן על ידי הנביאים ליום של תשובה.

זה שאנו יוצאים לקאנטרי היא גם כן תקופה מיוחדת, 'ס'איז אויך אַ פרישע תקופה'. אין זו רק התחדשות בתקופה, שכאן אנו נמצאים תחת צל האילנות והרבה

להתעוררות. כך ברא השי"ת טבע האדם, שהתחדשות מביא האדם להתעוררות, 'פרישקייט ברענגט צו התעוררות', הן בהתחדשות בזמן והן בשאר מיני התחדשות.

כשאדם מתלבש בבגד חדש הוא מרגיש התחדשות והתעוררות, 'אז איינער טוהט זיך אהן אַ פרישער בגד, פרישט עס אויף אַ מענטש'. ההתחדשות מביא האדם לידי התעוררות. במיוחד התחדשות שמביא את האדם לקדושת השבת או ראש חודש, גורם לאדם להתעורר.

כשיש לאדם התעוררות מחמת תקופה חדשה וזמן חדש, שמתחיל שבוע חדשה או תחילת החודש, צריך הוא להתחיל מחדש מתוך התחדשות, 'דארף ער נאך אמאל אנהייבען פון דאס ניי מיט אַ התחדשות'. שכן הזמן מביא להתחדשות.

'חדשו מעשיכם' - חמישים שערי התחדשות

'חדשו מעשיכם', האדם צריך לבוא להתחדשות בהנהגתו, וזה יגרום לו להתעורר שישוב בתשובה ויתחיל הכל

התקופה. לידע מה שאנו צריכים לקבל בתקופה זו. מה שתקופה זו יכולה להעניק לנו.

כשאנו יוצאים מהעיר ומתרחקים

מהפריצות, להיות בישיבה שבעה ימים בשבוע בלא הפסק, ורחוקים מכל שאר הטירדות שמזדמנים לבחור בהיותו בעיר, וכשנמצאים כאן אפשר להיפטר ולהתנער מזה, 'קען מען זיך דא אפטערן דערפון און אפשאלען דערפון'.

בעת ביום התענית של שבעה עשר בתמוז יחד עם שינוי התקופה, צריך כל אחד לקבל על עצמו לשוב בתשובה על העבר ולקבל קבלות טובות לתקופה זו כדי שנתעלה ונשפר דרכינו. להתעלות בהתמדת הלימוד, בהבנה ובידיעות.

העיקר שיקבע עצמו לתורה ותפילה

העיקר הוא שיקבע האדם את עצמו בתורה, לנצל הזמנים לתורה, שכל הזמנים יהיו קבועים לתורה. מלבד הזמנים המועטים שקובעים לצרכי הגוף שהולכים לשוט במים וכדומה.

צריכים לקבוע עיקר הזמנים לתורה ולשים ימים

דשאים, ואילו בעיר אנו נמצאים תחת בנינים וקאר'ס. רק שיש התחדשות שכאן אין פריצות ברחובות כמו שיש בעיר וגם הטירדות שיש בעיר, ולא עסוקים כל כך בחדשות.

"סאי'ז דא נאך סיבות אז דא קען מען מער מתקרב ווערען צי לימוד התורה ותפילה. אין אלעסדינג איז מען מיט עפעס אַ טראפ נעהנטער צום רבונו של עולם, מיט אַ טריט נענטער קען אַ מענטש נתקרב זיין. דאס איז דער ענין פון די קאנטרי'ס".

בנוסף לזה, יש עוד כמה סיבות שכאן יכולים להתקרב יותר ללימוד התורה ולתפילה, שבכל הענינים נמצאים יותר קרובים להשי"ת, שהאדם יכול להתקרב יותר, זהו הענין של הקאנטריס.

השנה חל שבעה עשר בתמוז ביום שעוברים לקאנטרי

מן השמים הזדמן לנו שהיום הזה של חילוף התקופה שיוצאים מהעיר לקאנטרי שיחול ביום התענית, ביום של התעוררות תשובה. כדי שנקבל מהתחדשות

בין אדם למקום - דביקות תורה

בין אדם למקום, בראשונה יתחזק כל אחד בהתמדת הלימוד, ויקבל על עצמו מתוך החלטה ורצון להתעלות בתורה. עיקר ההצלחה בתורה אין בזה נפקא מינה אם האדם הוא בעל כשרון טוב או בעל כשרון לא טוב, זה לא מעלה ולא מוריד.

עיקר הכל תלוי עד כמה הבחור משקיע עצמו בלימוד התורה, שהמוח יהיה אדוק בתורה, ושלא ידבר ולא יחשוב מעניני דברים בטלים, כמו עניני לשון הרע ורכילות, ליצנות ופאליטיק וכדומה ושאר הבליים, 'אנדערע פוסטע זאכען', שמלבד האיסור שיש בדיבור בכל הענינים הללו, היא מנתקת האדם מלימוד התורה.

עבודת התפילה - לפחות כמו בעל הבית פשוט

בנוסף צריכים להיזהר בעבודת התפילה, ליזהר במה שכל יהודי פשוט בניו יארק ובשאר מקומות נוהרים בזה, 'וואס אַ פשוט'ער איד אין ניו יארק האט'. שכל אחד יהיה לו עול לבוא להתפלל.

כלילות - וימים הכוונה לכל הימים, שבעה ימים בשבוע בלי הפסק. גם בערבי שבתות ושבתות, לנצל הזמנים שישקיע עצמו בתורה, 'זיך אריין ווארפען אין לערנען'. והתורה מטהרת ומקדשת את האדם, ומשנה את האדם.

בלי תורה אין כלום

בלי תורה, נמצאים ממילא במוח כל עניני התורה, 'ליגט ווייטער אלע פוסטע זאכען אין קאפ און אין מוח'. ואז לא יועילו לו כל התעניות וכל שינויי התקופה.

בלי תורה לא יועיל מאומה. רק כשמשקיע ומכניס מוחו בתורה ובעבודת ה', אזי יתעלו בכל הענינים, 'אז מ'וועט זיך מקדש זיין און מ'וועט זיך אריינווארפען דער מוח און די הארץ זיך אריינווארפען אין תורה ועבודת ה', וועט מען נתעלה ווערען פון די אלע זאכען'.

ההנהגה הנכונה בהתחדשות התקופה

מה שנוגע להנהגות הפרטיות מה שצריכים להיזהר בשבועות אלו, הן בין אדם למקום, הן בין אדם לחבירו, והן בין אדם לעצמו.

כל

שומר שבת יודע שצריכים לבוא להתפלל, כל יהודי פשוט מגיע להתפלל. אם כן, איך יתכן שבחור שעוסק בתורה יאחר לבוא לתפילה, שישכב במיטתו ואינו קם. הרי לא מתפללים כאן לפנות בוקר, או ותיקין. מתפללים בשעה שבע ומחצה. ממילא מוטל על כל אחד משהו אחריות, 'א' מינימאלישע אחריות להגיע בזמן לתפילה, שלא יהיה פחות מהיהודי הפשוט השומר שבת.

הלא

זהו מילתא דתמיהה. בחור שמניח תפילין וקורא קריאת שמע ומקבל על עצמו עול מלכות שמים, האם צריכים ללכת לקרוע אותו ממיטתו, זהו בזיון ופחיתות שצריכים להעיר בחור, 'ס'אזי א' בזיון און א' ביליגקייט און א' פחיתות אז מ'דארף א' בחור גיין וועקען'.

בין אדם לחבירו - להיות נוח לחבריו ולהקפיד על ממונם

מה

שנוגע בענינים של בין אדם לחבירו. כל אחד יזהר להיות נוח לחבירו ושלא יהיה לו קפידות ולא מחלוקת. לא להקשות אחד על השני. דברים אלו נוגעים הן בבית המדרש והן בשעת האכילה

והן כשנמצאים בחדרי השינה. וכן בכל מקום שהוא.

כמו

כן יש לזהר בממון חבירו. כשעובר ורואה בגדו של השני על הארץ יגביהו. וכשיראה חפץ של חבירו שעומד ללכת לאיבוד ישמרו ויקיים בזה מצות השבת אבידה. לשמור על ממון חבירו, 'שויען יענעמ'ס געלט'. ויזהר בכבוד הזולת.

כל

הענינים האלו הם דברים חמורים מאוד. וכל מי שמזלזל בענינים אלו זהו סימן שיש לו נפש פחותה מאוד, נפש גרועה מאוד.

קפיда לדבר נגד הרבים

בכלל

הזהירות בעניני בין אדם לחבירו, יש הענינים שהם בין ראובן לשמעון ובין שמעון ללוי. ויש עוד ענין של בין אדם לחבירו, במה שנוגע לרבים, שלא יפגע ברבים.

לדוגמא,

ברבים יש ענינים הנקראים פאליטיק, שגורם לכך שנעשים כיתות כיתות ומתחלקים לפארטייען. כמו שהשטן נותן שמות לכל אחד, השטן עשה מחיצות בין בני ישראל. וכשמדברים כנגד הרבים,

חוב וכמה מלאכי חבלה יש לו על ידי מה שדיבר אשתקד.

האם יש אדם אחד שיוכל להראות איזה תועלת היה לו מדיבורי הלשון הרע שדיבר אשתקד. מה יתן לו ומה יוסיף לו כל דיבורי הלשון הרע. הלא זהו מעשי הנחש הקדמוני. שכן איזה רווח יש לו ממה שמדבר לשון הרע. איזה ריווח היה לנחש הקדמוני מחטאו, שקיצצו את רגליו. איזה תועלת יש לאדם מדיבורי לשון הרע.

ליזהר על ממון הרבים

צריכים ליזהר בכבוד השני וצריכים ליזהר בממון השני. ויזהר שלא להזיק את השני. כמו שבעניני כבוד צריכים ליזהר בכבודו של היחיד וכבודו של הפרט - צריכים ליזהר בכבודו של הכלל. כך גם בזהירות בממון השני ובדיני השבת אבידה לשמור על ממון השני שלא לזיק, זה נוגע הן לגבי היחיד והן לגבי הרבים.

לדוגמא, מי ששורף חלילה הקיר של בית המקדש, הוא מזיק את הרבים. ואף על פי שמי שמזיק הקדש הוא פטור מדינא. אמנם על אף שהוא פטור

גם אם אין מזכירים את שם האדם, אלא מדברים כנגד הרבים, כנגד כת או כנגד פארטיי וכדומה, זהו דיבור של לשון הרע על הרבים ומבזים את הרבים, והיא יותר גרוע ממי שמבזה את היחיד.

כשאחד מדבר לשון הרע על הרבים, כמה טיפשות וכמה רשעות יש בדבר זה. כל כולו זהו מעשי השטן והיצר, שהשטן תופס את בני ישראל בכללות, 'ער כאפט אריין מיט אַ קאלאקטיבקייט'.

בדרך כלל, השטן צריך לעבוד לתפוס אחד אחד. אבל בזה הוא תופס בפעם אחת שיעברו על מאות חטאים בתפיסה אחת. כמה טיפשות וכמה קטנות יש בדבר זה.

אין שום תועלת מלדבר על הרבים לשה"ר

כל אחד יתבונן איזה תועלת יש לו מדיבורי הלשון הרע שדיבר אשתקד, האם הוא מרוויח מזה פרוטה אחת, 'איין פעני האט ער פון די לשון הרע וואס ער האט גערעדט פאר אַ יאהר'. מי יודע כמה גיהנום יירש על ידי דיבורי הלשון הרע שדיבר. כמה שטרי

וכשיכולים להשתמש בכף אחד והוא לוקח שני כפות, ולא רק בחור אחד עושה כן, אלא שרבים עושים כן, ויש כאן כמה מאות נפשות, שיש במקום זה כמה מאות אנשים, ואם יש מצב של הפקרות שכאשר אפשר לקחת כף אחת לוקחים שני כפות, יכולים אנו לעשות החשבון בכמה כפות מדובר במשך הזמן שנמצאים כאן.

יש במקום זה כשלוש מאות אנשים שאוכלים, ואם אין נזהרים בזה, נמצא שבכל יום הולכים לאיבוד בכל סעודה כמה מאות כפות. אחד נוטל שני כפות והשני שלושה ואולי ארבעה כפות. אפשר שבכל סעודה הולכים לאיבוד מאתיים כפות.

בכל יום הולכים לאיבוד כשש מאות כפות, ובמשך שבוע הולכים לאיבוד כשלושת אלפים וחמש מאות כפות, ובמשך כל שמונת השבועות הרי זה כ"ח אלפים כפות בערך, זה נראה גוזמא, אבל כך הוא המציאות.

כל זה בנוגע לכפות. וכשמדובר גם ממזלגות, ומברייטע טעלער ושמאלע טעלער, והפיפער שמנגבים בהם הידים, כמה ניירות צריכים כל אחד כדי לנגב ידיהם,

מתשלומין, מכל מקום עבר על החטא שהזיק ממון הרבים, והיא חטא כמו מי שהזיק ממון היחיד.

ענין זה נוגע בזהירות בממון הישיבה, שכן לא יאומן כי יסופר כשנספר ההוצאות הגדולות שיש מחמת ההזיקות שיש בממון הישיבה. שבכל שבוע צריכים הישיבה לשלם עבור הכלים של נייר אלף דאלער.

להפקיד על ממון הקדש אפילו שנראה קטן

זה נראה כדבר של מה בכך, אבל זהו המציאות. הישיבה משלמת אלף דאלער לשבוע עבור הפאפיר, בכל מה שנכלל בהשתמשות בפאפיר, וזה נראה גוזמא, אבל זהו המציאות, 'אזוי איז עס'. מה נעשה שכן הוא המציאות. ובמשך שבועות הקיץ משלמים עבור דבר זה בלבד בין שמונה לעשר אלף דאלער.

זה ברור, שמאותם שמונה עד עשר אלף דאלער שמשלמים עבור הפיפער, היה אפשר לחסוך כמה אלפי דאלער. אלו שיכולים לקחת טעלער אחד לא יקח שני טעלערס. שלא ישתמש בשני כפות אם אפשר לו להשתמש בכף אחת.

שלאחר אריכות ימיו ושנותיו יזכה לשכר שהיה מחזיק תורה. אבל אם לוקחים את הדאלארען שלו וזורקים הכפות לפח האשפה, הרי שמהממון שלו לא נעשה שום החזקת התורה. וכמו כן כשאחד נוטל ידיו והוא זקוק לפייפער לגב ידיו, ותפס הרבה פייפער'ס, נמצא שמהדאלער שנתן השני, חמש סענט הלך לתורה, ושאר הממון נזרק לפח.

כשנעלה לעולם העליון, מאן יימר שלא יבקשו מאתנו חשבון על דבר זה. שהנדבן יבא אליו בטענות, 'אז דער איד וועט אונז נישט רייסען שטיקער', שהוא נתן ממון עבור החזקת התורה, ולמה זרקו את ממונו לגארביד'ז. הלא זהו ממון הקדש, ובזה פוגעים בהשי"ת ופוגעים בתורה, וגם פוגעים בבני ישראל.

מרמים את הבריות

כל אחד מאתנו כשיבקשו ממנו ממון עבור החזקת התורה, הרי שכל אחד היה הולך להחזיק תורה. אבל אילו היינו יודעים שהממון ילך לפח, האם היינו נותנים סענט אחד. נמצא שמרמים את הבריות, שהאדם מדמה בעצמו שמקיים מצוה ועושה

אחד או שנים. אבל כשלוקחים בלי חשבון, לוקחים ארבעה או חמשה, וכמה רבבות אלפי פייפערס הולכים לאיבוד במשך ימות הקיץ.

כך הוא בכל הענינים האלו, שמדברים מאלפים או עשרות אלפים, וכי יש חידוש בדבר בהוצאה הגדולה שיש על ענינים אלו של שמונה עד עשר אלף דאלער במשך התקופה של שמונת שבועות הקיץ, מאחר שמדובר בעשרות אלפים שהולכים לאיבוד, וכמה היה אפשר לחסוך בזה.

על ידי מה שחוסכים בהוצאה זו, קודם כל יש בזה השבת אבידה לרבים, שיש בזה מצוה דאורייתא לא להזיק את הרבים. ויש בה עוד ענין, שהרי הממון כאן הוא ממון הקדש, שלא נשכח שהממון של הישיבה הוא ממה שמנדבים בני ישראל או ממה שהאבות משלמים שכר לימוד, ואנשים מנדבים ממון, והנדבנים נותנים עבור תורה.

בעולם הבא יתבעו הנדבנים

התורמים את אלו שזלזלו בממונם

אותו יהודי מבקש שכל דאלער שנתן עבור הישיבה,

מעשים טובים, ולמעשה זורקים את ממונו וטרחתו לפח האשפה.

השבת אבידה דרבים

ענין זה נוגע גם למאכלים. כשבחור מתיישב לאכול, הוא מכין לעצמו ארבע פרוסות לחם עם חמאה, 'ער שמיהרט זיך אהן פיהר ברויט מיט פוטער'. אם באמת הוא אוכל כל מה שהכין, שיאכל לבריאות כמה שירצה.

אך אם בחור רק נדמה לו שיאכל הרבה, ולמעשה הוא אוכל רק מעט, והשאר הוא משאיר במקומו. הרי מלבד מה שעובר על כל תשחית, ועובר על השבת אבידה דרבים, הוא גורם לממון השני שיכנס לפח. וגם אם הוא מכין לעצמו ארבע ואוכל רק שלושה הרי זה גם כן נכלל בכלל זה. שמה שלא אכל הלך לאיבוד. וכמו כן לפעמים לוקחים ארבע ביצים ואוכלים רק מעט.

ענין זה נוגע הן בעניני אכילה והן בכלים ובשאר הענינים, זהו הפקרות, אבל זהו הפקרות ששייכת לאיסורי תורה בכל צד.

כמו כן כשהבחור יוצא מחדרו והערקאנדישען ממשיך לעבוד, כל רגע שהערקאנדישען

עובד צריכים לשלם על זה. במשך השבועות שנמצאים כאן, משלמת הישיבה כעשרים אלף דאלער עבור העלעקטערי.

והנה בחור שזקוק לערקאנדישען בשעת השינה, הרי זה לצורך. אבל ברגע שיוצאים מהחדר ומשאירים את הערקאנדישען פועל, זהו ענין של מועל בהקדש, ואלו ענינים שצריכים ליוזר בהם מאוד.

עוד ענינים שצריכים ליוזר בזה. יש בחורים שמעלים מאכלים לחדרים שלהם. והנה כדי שקאנטיינער חלב יחמיץ בימות הקיץ, זהו ענין של כמה מיניטן, וזה תלוי כמה זמן עמד הקאנטיינער מחוץ לפריזידער. אם הוא עומד מחוץ לפריזידער כשתי שעות, הרי שדי בעשר מיניט כדי שיחמיץ החלב.

יש בענין זה הפקרות, שמוליכים קאנטיינערס חלב לחדרים. וכל קאנטיינער חלב משלמים עליו כך וכך, וכמה קאנטיינערס של חלב מתקלקלים במשך שבועות הקיץ, מדובר באלפים.

בר מן דין, למה צריכים להוליך קאנטיינער חלב לחדר. לפי שהבחור משער שאינו יכול להגיע

וכדומה, מדובר בהפסד ממון הרבים של כמה מאות דאלער.

מלבד שיש כאן הפסד ממון הישיבה, בר מן דין על

ידי מה שמביאים מאכלים לחדרים, מחזקים את הבחור בהנהגתו שלא כהוגן, שמחזקים אותו במה שאינו מתפלל עם תלמידי הישיבה. במה שעושים טובה עם הבחור שמבקש שיביאו לו לחדרו חלב וברעקפעסט, לפי שרוצה להמשיך לישון, ולא יהיה בברעקפעסט בישיבה, הרי שמחזקים אותו בהנהגתו שלא כראוי.

לכן צריכים להפסיק מנהג זה. אין שום רשות להכניס מאכלים לחדרים, מלבד הפירות שנותנים, שלא יכניס בחור מאכלים לחדרים ללא רשות. צריכים לבקש רשות עבור כל קאנטיינער חלב שמכניסים לחדרים, ומי שיעשה כן ללא רשות והחלב יחמיץ, או שיזרקו בגינו את הפת לגארביד'ז, ידע שהוא מועל בהקדש, ומחזק ידי עוברי עבירה.

זהו דבר פשוט שאין לצאת מהמקום ששייך לישיבה ושאר מקומות מחמת סכנת הדרכים וכן מחמת סכנת הנפש.

לסעודה בזמנה, לפי שהשכים בשעה מאוחרת. והשני אינו יכול להגיע לסעודה בזמנה, לפי שרוצה לצאת לשוט במים, אלו הם הסיבות.

אך אילו היה הנהגת הבחורים באופן הראוי, לא היו צריכים להכניס המאכלים לחדרים. שכן רק מי שאינו בריא ח"ו צריכים להכניס לו מאכלים לחדרו. אבל שאר הבחורים לשם מה צריכים להכניס מאכלים לחדרים.

לא להכניס אוכל לחדרי השינה

כל מה שמכניסים מאכלים לחדרים, זהו רק מחמת התנהגות הבחורים שלא כהוגן ושלא כסדר, ובר מן דין מה שההפקרות בממון הרבים גורם להפסדים של אלפי דאלארען, שמדובר ממאות קאנטיינער'ס של חלב, שהרי במשך ימות הקיץ נמצאים כאן כשישים יום. ואם בכל יום מתקלקלים כמה קאנטיינער'ס של חלב, הרי שמדברים מכמה מאות קאנטיינער'ס של חלב במשך ימות הקיץ, וזהו הפסד של כמה מאות דאלער. וכן על ידי שאר המאכלים שמכניסים, אם לחם או חמאה

אין לצאת ליערות, מה יש לחפש ביערות, הצל של האילנות נמצא גם כאן, ואין צורך לצאת ליערות.

לנצל את הזמן להתעלות בתורה
ויראת ה'

ליזוהר בזמני הסדרים. כל אחד יודרו ליכנס בתחילת הסדרים. אנחנו לא פֶּאֱלִיס לרדוף אחרי כל בחור שיכנס, כל אחד

צריך להיות אחראי על עצמו ליכנס לסדרים בתחילת הסדרים.

אנו נמצאים עכשיו בתחילת התקופה שיצאנו למקום זה, מקום שאין שם טירדות הערים והניסיונות שיש בעיר. והזמן הוא זמן תשובה של שבעה עשר בתמוז, שיהיה ההתחלה בתוקף, וכפי התוקף של ההתחלה יהיה גם ההמשך, שיהיה כל התקופה מתוך התעלות.

בלק תשס"ה

מעלת בני ישראל ואהבת השי"ת אליהם - כאז גם

היום

לחשוב מחשבה של פחיתות. 'מי יודע איך מסתכל עלי הרופא'.

הלא בדרך כלל הרופא רגיל שבאים עליו אנשים ממין אחר, שלבושים באופן שונה ומדברים באופן שונה ומתנהגים באופן שונה. ומי יודע איך הרופא מסתכל עלי. ועל ידי מחשבות והרגשים אלו בא האדם להרגשה של שפלות ונחיתות.

אילו היה הגוי החשוב ביותר משבח יהודי

אך יש לנו להתבונן, אילו היה בא הרופא החכם הגדול ביותר שבאומות העולם, והיה אומר לאותו בחור או אברך, דע לך בני, שאתה חשוב יותר מכל הבאים לדרוש אותי לצרכי רפואה. אתה החשוב ביותר מביניהם, ואני מבין את דיבורך יותר ממה שאני מבין את כל אנשי העולם.

הבחור או האברך, כשהיה שומע דיבור זה מפי אותו גוי, היה מגיע להרגשת

וְיִשְׂרָאֵל מְשָׁלוּ וַיֵּאמֶר, מִן אֶרֶם יִנְחֲנִי בֶלֶק מֶלֶךְ מוֹאָב, מִהַרְרֵי קָדֶם, לָכֵה אֶרֶץ לִי יַעֲקֹב וּלְכֵה זַעֲמָה יִשְׂרָאֵל. מָה אֶקֶב לֹא קִבֵּה אֶל וּמָה אֶזְעַם לֹא זַעַם ה'. כִּי מִרָאשׁ צָרִים אֶרְאֶנּוּ וּמִגִּבְעוֹת אֲשׁוּרֵנּוּ הֵן עִם לְבָדָד יִשְׁכֵּן וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב. (במדבר כ"ג ז-ט).

שונים מכל עם

בדרך כלל, מי ששומר תורה ומצוות נראה שונה מכל אנשי העולם. לפעמים אינו בקי בלשון העולם ואינו בקי בהוויות העולם הזה. במיוחד אברך או בחור בן תורה, כשיוצא לעולם הוא מרגיש נכרי וזר בעולם. ולפעמים באים על ידי כן להרגשה של פחיתות 'נִידְעָרִיג אֵן גֶּעֲדִיקֶט'.

לדוגמא, כשצריכים ללכת לרופא, ואי אפשר

לדבר עם הדאקטאר כראוי, כי אינו מבין את לשון הרופא כראוי, וגם הרופא אינו מבין אותו. יכולים

המלחמה. וכדי שיקלל בלעם את בני ישראל, היה בלק מוכן לתת את כל רכושו.

הגוי החשוב ביותר הכיר במעלת ישראל

בלעם זה בשעה שאמר הנבואה על כלל ישראל, על ידי זה גילה מה הם מחשבותיו על כלל ישראל. הוא היה הגוי החשוב ביותר בדורו, ואפשר שהוא הגוי החשוב ביותר שבכל הדורות, ולא היה בכל הדורות גוי חשוב ממנו.

הגויים החשובים של זמננו

מי נחשב היום לגוי חשוב וחזק, נשיא 'פרעזידנט' גדול במדינה חזקה, אדם כזה נחשב היום גוי חשוב ונכבד. אבל גוי בן מדינה אחרת קטנה יותר, חושב לעצמו, שבאמת שהנשיא שלהם יש לו חכמה כמו הנשיא השני, אלא שלא זכה להיות נשיא של מדינה גדולה, אבל בכישרון וביכולת אפשר שהנשיא שלו חשוב יותר.

כמו כן, יש הרבה גויים שחשובים שאין בנשיא איזה חשיבות מיוחדת, שכל חשיבותו של הנשיא הוא מה שיש בכוחו לדרוש

רוממות. שהרי אדם חכם זה מעיד שהוא יותר חכם ויותר מבין מכל שאר דיירי עלמא.

אבל כל אחד חושב לעצמו מיד, היכן אפשר למצוא גוי זה, עדיין לא נברא גוי זה שיאמר כך.

דיבור אחת של בלעם היה מנצח מלחמות

אכן בפרשתנו אנו למדים שכבר היו דברים מעולם, שהגיע הגוי החשוב ביותר בעולם, בלעם הרשע. גוי שכל המלכים והשרים הצטרכו אליו ונדרשו למוצא פיו, בלק מלך מואב שלח שלוחים לבלעם, ובלעם זלזל בהם, באמרו שאין די בשלוחים אלו, אלא שהוא צריך שרים נכבדים מהם. והסיבה שכל המלכים שלחו לשאול בעצתו היתה לפי שהיה נביא וידע עתידות.

אך כוחו לא הסתיים בזה שידע להגיד עתידות, אלא שכאשר ביקש בלק להילחם בבני ישראל, ידע שרק על ידי בלעם יוכל לנצח את המלחמה. לא מפני שבלעם היה גיבור ואיש מלחמה, בלעם לא היה צריך לכלי מלחמה, אלא על ידי דיבור של בלעם, על ידי קללה אחת, היה הוא מנצח את

בלק הביא את בלעם לקלל את בני ישראל, ואמר לו 'כי ידעתי את אשר תברך מברך ואשר תאור יואר' (במדבר כב, ו). והיה די בדיבור אחד של קללה כדי לכלות את ישראל, כמו שאמרו בגמרא (ברכות ז), 'שידע בלעם לכוון הרגע שהשי"ת זועם בו. ומי שידוע לכוון רגע זה, בידו להצליח בקללותיו, וביקש לכלות את ישראל על ידי הקללה של 'כָּלֵם' (תוס' שם).

בלעם ביקש למצוא חיסרון ונקודה של חטא

כדי שתחול הקללה היה צריך למצוא איזה נקודה של חטא בכלל ישראל, כי אם כלל ישראל כולו קודש לא היה יכול לקלל את ישראל בשום מצב ובשום אופן. אבל כשאין כולו קודש, יש בידו היכולת לכוון הרגע - שברגע קטן זה שולט מידת הדין באופן נורא, כי בשעה זו השי"ת נוהג לפי מידת הדין, וברגע זה יעורר את מדת הדין על חסרון זה בכלל ישראל.

אכן, מה עשה השי"ת, השי"ת עשה נס - לא על ידי נטילת כוח הקללה מבלעם, אלא על ידי שכל אותן הימים לא כעס.

דרשות, שיכבדוהו על שנעשה נשיא. והרבה פעמים חושב הגוי הפשוט לעצמו 'באמת אני בעל שכל יותר גדול מהנשיא, ואילו היו נותנים לי להנהיג את המדינה, הייתי מנהיג את המדינה באופן יותר מוצלח'. הרי שבדורנו גם הגוי החשוב אינו חשוב באמת.

אמנם בלעם לא היתה חשיבותו מוטלת בספק, כי כולם החשיבו אותו, לפי שהיה נביא וידע עתידות וידע דעת עליון, וכבר היו כמה מלכים שניצחו את המלחמות על ידו. ולכאורה הגוי החשוב ביותר עלי אדמות היה בלעם.

מפיו של אותו רשע ששנא עם ישראל אנו למדים מעלתם

בלעם זה היה רשע מרושע, ושנא את עם ישראל בתכלית השנאה, ורצה לקללם באופן שלא תישאר שריד ופליט מבני ישראל. וכמו כן היה בעל תאוה שפלה ביותר, שבא על אתונו, והיה בעל מידות רעות שכולו רשעות. אבל כולם החשיבוהו, לפי שהיה אדם חכם ביותר. ומפיו של חכם גדול זה נשמע כיצר החשיב את כלל ישראל.

נבואתו על עם ישראל - אהבת

השי"ת אליהם

הכוח - מתחילת שרשיהם

והמשיך ואמר, מהיכן באה גודל

אהבת השי"ת לבני

ישראל: **כִּי מֵרֹאשׁ צָרִים אָרָאנוּ**

וּמִגְּבָעוֹת אֲשׁוּרָנוּ הֵן עָם לְבָדָד

יִשְׁכֵּן וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב (שם, ט).

הראש של בני ישראל הם הרים

גבוהים וגבעות, כמו שמפרש רש"י

שהכוונה היא, מה הוא הכוח של

כלל ישראל, 'אני מסתכל

בראשיתם ובתחלת שרשיהם ואני

רואה אותם מיוסדים וחזקים

כצורים וגבעות הללו על ידי אבות

ואמהות'.

כלל ישראל הוא ענף ופרי של

האבות והאמהות, ועל ידי

האבות כלל ישראל הם 'לבדד

ישכן', שאינם מתערבים בגויים

ואינם חפצים בקירבה עם הגויים -

'ובגויים לא יתחשב'. שכשהשי"ת

יבוא לשפוט את הארץ, יראו את

כל הצרות שיעברו אומות העולם,

וכשידון אותם האומות על

רשעותם ובפרט על מה שעשו לבני

ישראל - את בני ישראל לא ידון

יחד עמם.

כשראה בלעם שאין בידו לכוון

את הרגע, התחיל

לומר נבואה על מעלתם של

ישראל, וכך אמר בנבואתו:

מִן אֶרֶם יִנְחֲנִי בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב

מִיַּהֲרֵי קֶדֶם לָכֵה אֶרֶץ לִי

יַעֲקֹב וּלְכֵה זַעֲמָה יִשְׂרָאֵל (במדבר

כג, ז). בלק מלך מואב הביאו לקלל

את בני ישראל אבל: **מָה אֶקֶב לֹא**

קֶבֶה אֶל וּמָה אֶזְעַם לֹא זַעַם ה'

(שם, ח). בלעם העיד שהשי"ת אינו

רוצה שיקללו את ישראל. ודבר זה

ראה במה שלא זעם השי"ת בימים

הללו, ובוזה ראה והבחין בגודל

האהבה שהשי"ת אוהב את עמו

ישראל.

דבר זה הבין רק בלעם הגוי

החכם. לפי שגוי שפל אינו

יודע שיש בורא עולם, ואינו רוצה

לדעת שיש כלל ישראל. אבל

בלעם שהיה הגוי החשוב ביותר

שהיה בעולם, והיה נביא אומות

העולם, ברגע שראה שאינו יכול

לקלל את ישראל, בזה הבין והכיר

מיד את גודל אהבת השי"ת לעמו.

גודל זכות האבות והאמהות

מה שאמר **כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו**,

היינו שקדושת האבות והאמהות היא נשגבה ביותר, לפי שהם ידעו שמדעם עומד לצאת כלל ישראל, ומעשיהם הטובים היו השרשים של כלל ישראל.

כל אחד מבני ישראל הם צאצאי אברהם יצחק ויעקב, שרה רבקה רחל ולאה, ומעשיהם הטובים של האבות לא היו רק עבור עצמם, מצד שהיו קדושים וטהורים, אלא הם פעלו את הקדושה והטהרה על כל הדורות שלאחריהם.

ענפים של האבות והאמהות

זה היה מאמרו של בלעם. בלעם עמד מאות שנים לאחר האבות והאמהות, והבין שהטעם שלא קבה קל ולא זעם ה", מהו שורש אהבת השי"ת לבני ישראל, הוא לפי שהם ענפים ופירות של האבות הק' והאמהות הק'.

כשיש אילן עם שרשים טובים - כל זמן שהאילן יעמוד יצאו ממנו פירות טובים. אבל אילן חלש, גם כשהאילן עדיין קיים, פירותיו יהיו פירות חלשים.

כשראה בלעם 'מה אקוב לא קבה קל ומה אזעם לא זעם ה'", שראה עד כמה השי"ת אוהב את בני ישראל, התבונן אז מה הטעם שהשי"ת אוהבם. והבין שהטעם הוא לפי שהם בני אברהם יצחק ויעקב - ואין הכוונה שהם מתייחסים אחר האבות, שהרי אברהם אבינו לא היה לו יחוס חשוב, כי מתחילה עובדי ע"ז היו אבותינו.

אלא שהכוונה היא, שהם בני אברהם יצחק ויעקב, היינו שהם פירות של האילן הזה, שהאבות הק' הם שורש של קדושה ועבודת ה', שורש שעל ידו פירותיו הם 'הן עם לבדד ישכן', שאינם מתפעלים מפני אומות העולם.

איך נשאר בלעם רשע

צריכים להבין, מכיון שבלעם הכיר בגדלותם של ישראל, והכיר בזה לא מסברא בעלמא אלא על ידי נבואה. הכיצד נשאר אדם שפל, רשע מרושע שמבקש לקלל את ישראל.

אנו רואים בהמשך הפרשה שבלעם חיפש עצות היאך יוכל לקלל את ישראל, אף שכבר

שיזכה בשעת מיתתו לזכות להסתלקות כמו האבות הקדושים בהסתלקותם. גם רצה לזכות בעולם הבא, כי בלעם היה מאמין בעולם הבא, כי אילו לא היה מאמין, לא היה זוכה לנבואה.

בלעם ראה כל מה שנעשה בבריאה, והיה יודע דעת עליון, וביקש למות כיהודי, והיינו למות מתוך תשובה ומעשים טובים כדי לזכות לחיי העולם הבא.

יודע דעת עליון - ואינו יכול לעמוד בפני יצרו הרע

הלא דבר פלא הוא, שמאחר שהוא נביא והוא יודע שהוא עתיד למות, והוא רואה שהשי"ת אוהב את בני ישראל ואינו זועם, למה נשאר ברשעותו, הלא היה בידו להיטיב את דרכיו ולזכות לחיים הנצחיים על ידי שיתגייר, או ע"י שיהיה עב"פ מחסידי אומות העולם.

אבל יצרו הרע היה נורא ואיום באופן שלא היה יכול לעמוד כנגד יצרו, שאפילו שבמוחו היה יודע דעת עליון, שהיה בעל מוח מרומם והיה נביא, אבל מידותיו היו מושחתות ביותר, עד

ראה שהשי"ת אינו חפץ שיקללם. ולאחר שלא הצליח לקללם, נתן בלעם עצה אחרת איך להתגבר כנגד בני ישראל.

עצתו היתה להכשיל את בני ישראל בזנות, כמו שפירש רש"י (במדבר כד, יד), 'לכה איעצך מה לך לעשות ומה היא העצה אלקיהם של אלו שונה זימה הוא' כו'.

עצת בלעם היה שעל ידי שיכשילם בזנות בזה יסירם מלפני ה'. ואכן על ידו נפלו כ"ד אלף מישראל, אבל כל שאר בני ישראל לא נכשלו. ומה היה כוחם הגדול לעמוד בניסיון, כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו'. נמצא שבלעם יעץ כן על אף שידע את האמת.

נפילת בלעם באה לו על ידי מידותיו הרעים

הטעם בזה הוא, כי בלעם אף על פי שידע האמת, לא היה בכוחו להתנהג למעשה על פי מה שהכיר והבין בשכלו, אפילו שאמר (במדבר כב, י), 'תָּמוּת נַפְשִׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל וְתִהְיֶה אַחֲרֵיתִי כְּמֵהוּ'.

בלעם לא היה שוטה, הוא הכיר שסופו למות, ולכן התפלל

אומות העולם, אלא שיש לבוא לידי 'ויגבה לבו', במה שאנו 'הן עם לבדד ישכן', במה שאנו שונים מכל עם.

שלא היה יכול לעצור בעד תאוותיו ובעד שנאת ישראל שלו.

בן תורה - ויגבה לבו בדרכי ה'

פנחס ראה מה שעלול לצאת מאותו מאורע

בלעם נתן עצה לבלק להכשיל את בני ישראל בזנות. עצה זו הצליחה באופן גדול, מעשה שטן הצליח, עד שגם נשיא בישראל נכשל, כמו שנאמר (במדבר כה, ו), 'והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל והמה בוכים פתח אהל מועד'.

מה פשר בכי זה, לפי שהבינו שעל ידי מעשה זה יצא הקצף על בני ישראל על ידי החילול ה' הנורא, ובוודאי שתהיה מגיפה מפני החרון אף, לפי שנשיא בישראל חטא בפרהסיא. לכן עמדו בני ישראל פתח אהל מועד והיו בוכים, ולא ידעו מה לעשות.

מה עשה פנחס באותה שעה. 'וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רמח בידו', (שם ו), ודקר את שניהם והרגם.

נמצאנו למדים, שכשבאים בין אנשי העולם, לפעמים מרגישים הרגשה שמזלזלים בנו, ככל שהבחור הוא יותר 'ישיבה בחור', ויותר ירא שמים, מבטלים אותו יותר. כמו למשל שהבחור אינו מדבר לשון הרע, וכשמדברים פאליטיק הוא אינו משתתף בשיחה זו, ומסתכלים עליו כעל איש מתמול שלשום שאין לו שייכות לעולם הזה.

אבל באמת אין כאן שום מקום לבושה, מאחר שאנו רואים שהגוי החשוב ביותר שהיה בעולם, נתאוה לאותה מיתה של 'תמות נפשי מות ישרים'. ואם כן איך יתפעל בחור ישיבה ירא שמים מכמה נערים ברחוב, או מטעקסי דרייווער, ושאר יושבי קרנות.

הלא האדם היותר חשוב מבין אומות העולם מקנא בו, ורוצה למות כמו ירא שמים ותלמיד חכם, 'תמות נפשי מות ישרים'. ואם כן, לא רק שאין כאן מקום להרגיש שפל ונבזה בפני

וירא - התבוננות

יש להבין מהו הכוונה 'וירא'. האם רק הוא ראה, הלא כל ישראל ראו מה שנעשה, שהרי הוא עשה החטא לעיני משה ולעיני כל עדת ישראל, מהו 'וירא' פנחס.

הביאור בזה הוא, שתיבת 'וירא' הוא מלשון התבוננות וראיה עמוקה ורחוקה. פנחס ראה את הצרה הגדולה שתהיה על ידי חילול ה' הנורא, שיהיה כאן חרון אף ה' נורא.

דבר זה שייך בכל מאורע שמתרחש לעיני אדם, שבשש מאורע, יראה כל אדם לקיים בעצמו 'וירא', להתבונן ולחשוב מה שהוא רואה. כל מאורע שמתרחש לכלל ישראל, זהו חלק משרשרת ארוכה.

הצלת כל בני ישראל - ע"י התבוננות

פנחס הציל את כלל ישראל על ידי המעשה שעשה, כמו שנאמר בפרשת פנחס שפנחס עצר את המגיפה. ואילו לא היה יוצא לעשות כן, היה רח"ל גזירת כליה על כלל ישראל, לפי שכלל ישראל ראו את החילול ה' הנורא, ואילו לא היה קם פנחס, מי יודע מה היה

נמשך על ידי מעשה זמרי, שבני ישראל היו נמשכים אחריו, ואז היה חשש גזירת כליה מפני חמת השי"ת.

על ידי מעשה של איש אחד, של פנחס, שהבין מה שנעשה כאן, ומיד ויקח רוח בידו, בזה הציל את כל כלל ישראל.

פנחס לא עשה מעשה פשוט. הוא מסר את נפשו, וכמו שאמרו בגמרא (סנהדרין פב.), 'נהפך זמרי והרגו לפנחס אין נהרג עליו, שהרי רודף הוא', אבל פנחס מסר את נפשו, ובזה הציל את כלל ישראל.

לדעת מענייני העולם מה שפחות

בחור שלומד תורה בישיבה עליו לבוא לידי ויגבה ליבו' על מה שהוא יהודי, שהגוי החכם הגדול ביותר העיד על גודל האושר להיות יהודי.

כשרואים אחד שאינו לומד תורה ויודע לדבר בענייני העולם הזה, ומתלבש באופן יותר קרוב לזה של הגויים, והוא אדם שמעורב בידיעות ובהתרחשויות העולם, אין בזה שום חשיבות.

הלא ראינו בפרשה שאף על פי שהשי"ת שינה סדרי בראשית כדי שבלעם לא יוכל לקלל את ישראל - על ידי שבאותם הימים לא זעם ה'. אבל על ידי האינטערנעט והסעלפאנס, זה מביא חרון אף ה' בעולם רח"ל.

צריך להיזהר מאוד ולהזהיר את כל אחד שלא יהיה לו שום שייכות לכל העניינים הללו, ולהישמר מהם.

העצה להתגברות - על ידי 'זיגבה ליבו'

מהו העצה להישמר מהם - על ידי 'זיגבה לכו', שידע שהוא חשוב מכל אחד, שאנו מרוממים מכל אומות העולם - כל עוד שאין הולכים בעצת בלעם.

הבחורים נמצאים כאן בקעמפ, שמורים מכל העולם, שמורים מפני השטן שיש ברחוב. וזהו זכות גדולה לשהות במקום כזה. אבל צריכים לדעת שגם כאן יש דריסת רגל ליצר, שהרי גם בבית המקדש היה לשטן דריסת רגל.

גם כשעלו בני ישראל לרגל והיה בבית המקדש השראת השכינה, גם שם הגיע היצר הרע

אילו היה אדם זה יודע פחות היה יותר חשוב, מאחר שזה שיש ליהודי ירא שמים מעט ידיעות בענייני העולם הזה היינו משום שהוא עוסק בלימוד גמרא ותוס', ושקוע בלימוד התורה ויראת שמים. בזה יש חשיבות גדולה, ועל זה ביקש בלעם 'תמות נפשי מות ישרים ותהי אחרייתי כמוהו'.

הזהירות מיצר הרע הנורא של הסעלפאנס והאינטרנט

בדבר זה יש להיזהר. איך הצליח בלעם לגרום למגיפה בכלל ישראל, על ידי עצת הזנות. עצת בלעם קיימת עדיין, דבר זה ישנו גם בדורנו.

גם בדורנו השי"ת אוהב את עמו ישראל כפי מה שאהב אותם בדור המדבר. אבל יש עצה אחת שעל ידי כן שולטת מידת הדין בישראל, על ידי עצת בלעם.

דבר זה יש בדורנו על ידי האינטערנעט

והסעלפאנס, שכבר נפלו על ידם אלפי בני ישראל וסרו מהדרך הישר, ועל ידי כן שולט מידת הדין, כי אלוקיהם של אלו שונא זימה.

להחטיא את ישראל, כמו שאנו רואים שבבית המקדש היו צריכים לעשות מחיצה בין אנשים לנשים, אף על פי שנמצאו שם לפני ה'. לפי שהשטן נמצא בכל מקום. אלא שיש גם כוח הקדושה לעומת זה.

כמו כן יש לדעת שגם לכאן בא היצר הרע, אלא שיש כאן הקדושה דלעומת זה, וצריכים לדעת שיש להיאחז בקדושה כדי שנקנה את הקדושה, ועל ידי כן נזכה להצלחה גדולה.

נתיבות ישר

והוא מאמרים יקרים, שיחות מוסר וחיזוק משובבי
לב ונפש, שנאמרו בפני תלמידים מקשיבים בקול
חוצב להבות אש קודש, ושאתו כשאת האר"י החי,
להנחילם נתיבות דעת התורה ועבודת השי"ת על
פרשת השבוע

ע"י מרן רבינו
הגאון רבי **אברהם יוסף ראזענבלום** זצוקלה"ה
ראש ישיבת שערי יושר

פרקי אבות תשפ"ה
פרק ו' המשך משנה א'

מי שיש בידו חידו"ת או טעיפס של
רבינו, וכן מי שרוצה לנדב גליון של
תורת רבינו - נא להתקשר למספר:
EXT 9 1-718-854-2290 או לפקס:
1-718-705-8608

**אפשר לשמוע השיחה הנדפסת
בנתיבות יושר של כל שבוע במספר:
1-718-559-6660**

כל הזכויות שמורות

למערכת חידו"ת של רבינו
ישיבת שערי יושר

בהוצאת מכון "שם עולם"

מכון לחקר כתבי יד - קורות קהילות ואישים

רח' שחל 5, בני ברק

טל: 03-5701977 פקס: 03-5701967

פרקי אבות פרק ו משנה המשך משנה א

רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה, זוֹכֶה
לְדַבָּרִים הַרְבֵּה וכו', וּמַגְלִין לוֹ רֵזִי תּוֹרָה, וְנַעֲשֶׂה
בְּמַעֲזֵי הַמִּתְנַבֵּר וּבִנְהָר שְׁאִינוֹ פּוֹסֵק, וְהָיָה צָנוּעַ, וְאָרְךְ
רוּחַ, וּמוֹחֵל עַל עֲלֻבוֹנוֹ, וּמַגְדִּילָתוֹ וּמְרוֹמְמָתוֹ עַל כָּל
הַמַּעֲשִׂים.

אמונתך - מי שאין לו את האמונה הנכונה בהש"ת, איך תבוא אלהותך - שלא יוכל להשיג בגדלות הש"ת, והיינו ששני הענינים הללו כרוכים כאחד.

וזזהו 'מגלים לו רזי תורה', היינו שהלומד תורה לשמה זוכה לסייעתא דשמיא, שכן הסייעתא דשמיא שזוכה לו האדם, הוא על פי השגותיו. ומי שעל פי מדרגותיו ועל פי שלימותו חסרים לו רזי תורה, לפי שהוא לומד תורה לשמה, והוא מבקש לדעת טעמי התורה, והוא מבקש להכיר את אלקותו, הרי הוא זוכה שמגלין לו רזי תורה, לפי שהוא עומד עכשיו במדרגה זו, וכפי מדרגת האדם, כן יזכה לסייעתא דשמיא.

ומגלין לו רזי תורה. ובביאור המפרש: * כשיהיה באדם כל המעשים האלו, ותהיה התורה והמצוות מאושרת בידו - שאושרו של האדם יהיה התורה והמצוות, וצריך לידע עקרים ולידע הבורא שבראו - ממילא יבקש האדם הלומד תורה לשמה לידע טעמי ועיקרי התורה, לידע פנימיות התורה, ויבקש ללמוד מידותיו של הקב"ה, ויזכה שיגלו לו רזי התורה וכתוב בדניאל (ד, 17), וכל רז לא אנס לך, כך כתב ר' שלמה בן גיבורל ז"ל, ואשר לא הכיר אלהותך איך תבוא בלבו אמונתך - שמי שאינו יודע ומכיר במידותיו של הקב"ה, לא יוכל לבוא לידי האמונה הנכונה בהש"ת, ואשר לא תבוא בלבו

* בפרק קנין תורה ביאר רבינו לפי הפירוש הקדמון מכתב יד שנמצא יחד עם רבינו יונה המוהר, שי"ל ע"י הרמ"ש כשר והר"י בלכרוביץ בשנת תשכ"ו.

כמו כן, מי שעוסק בגמילות חסדים, הרי שיזכה לסייעתא דשמיא לפי ההתעסקות שלו, שירגיש בעצמו היכן הוא מקום שצריכים שם לחסדיו, ויהיה לו הכוח לשתף את מי שהוא צריך בפעולות של עשיית חסד, ויזכה לקיים את החסד מתוך הצלחה ובחן ובחסד. שזהו הסייעתא דשמיא שהאדם זוכה לו בעבודת ה'.

מי שמבקש לעסוק בתורה לשם שמים ולגדול תלמיד חכם, מן השמים יתנו לו את האפשרות לגדול תלמיד חכם, שישגי את לימודו. ויזכה למנוחת הנפש שיוכל ללמוד מתוך הצלחה.

מי שלומד תורה לשמה והוא קרוב להשי"ת, השי"ת נותן לו סייעתא דשמיא בעשייתו, שמגלין לו רזי תורה. כי כדי ליזכות לסייעתא דשמיא צריכים ללמוד תורה לשמה, ובלאו הכי לא יזכה לסייעתא דשמיא עצומה זו, כי כל אחד לפי השתדלותו בעשיה לשם שמים, הרי הוא זוכה לסייעתא דשמיא.

ונעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק. ובביאור המפרש: כשילמוד אדם הלכה אחת, מושכה לחברתה, עד סוף

כל העולם - שעל ידי לימוד הלכה אחת, הרי הוא נוגע בעוד הלכה, שכאשר לומדים ענין אחד, על ידי לימוד הגמרא או לימוד דברי הראשונים, נמשכים לעוד ענינים, כי בכדי להשיג ענין אחד הרי הוא צריך לדעת עוד הלכות, וזה הכוונה שנעשה כמעין המתגבר, שעל ידי לימוד ענין אחד ישגי עוד ענין. **וכל ימיו לא יספיק ללמוד התורה ועקריה, כמו שאמר דוד ע"ה** (תהלים קיט, צו), **לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד.**

שנינו באבות דרבי נתן (פרק כ"ז), **אדם שלומד תורה למה הדבר דומה, לאחר שהיה ממלא מים מן הים ומטיל ליבשה, הים אינו חסר והיבשה אינה מתמלא, והיה מקצר בדעתו** - שאינו רואה שפעל איזה דבר, שהים נשאר מלא כמו שהיה, וכמו כן היבשה נשארה יבשה כמו שהיה, ולא ראה שפעל איזה דבר, **אמרו לו, מפני מה אתה מקצר בדעתך, בכל יום טול שכר דינר זהב** - שאמנם אין הוא רואה בעיניו מה שפעל במלאכתו, אבל הוא זוכה בכל יום לקבל את שכרו.

אף מי שלומד תורה, אינו יכול בכל ימיו ללמוד הכל, ואפילו חי אלף שנים - כאשר

בהתמדה שאינה פחותה מהתמדה הראשון, ואפשר שהוא מתמיד יותר גדול, ובנוסף לזה יש לו מידות טובות, שאינו כעסן ואינו מחפש אחר הכבוד, ואינו מתגדל על האחרים, ויש לאדם למדוד עד כמה זכה לתורה רק כפי עמלו בתורה.

בדרך כלל אנו מודדים את ידיעת התורה על פי הזכרון, שנבחנים כפי מה שזוכרים, או על פי ההבנה, וכאשר ימדדו את האדם כפי מידה זו, נמצא שהראשון הוא יותר חשוב, אבל בברייתא שנינו כיצד יש למדוד, וכאשר נמדוד את האדם כמידה השניה, נמצא שהשני חשוב מן הראשון.

הנה כשאחד יש לו שפלות הרוח, כשהוא רואה שאינו זוכר את תלמודו מחמת שאינו בעל זכרון, או שהוא רואה שאינו מבין כל מה שלומד, ומשום כן הוא מכיר שלא יזכה לכבוד, ומחמת כן אין הוא מחפש אחר הכבוד, יש לדעת שאין כאן עניויות, רק שהוא בעל גאווה אמיתית.

ונבאר - יש לך שנים שיוצאים לעסוק במסחר, שניהם

האדם ירצה למדוד עצמו עד כמה זכה לתורה, לא ימדוד עצמו לכמה תורה כבר זכה, אלא ישמח בעצם הדבר מה שהוא זוכה לעסוק בתורה, שעל זה יטול שכר.

כי התורה מקדשת ומטהרת את האדם, ואין טהרת התורה תלויה לפי כמה דפי גמרא כבר קנה וכמה סימנים שולחן ערוך הוא יודע, שאם יתבונן כמה תורה זכה כבר, הרי הוא דומה לאותו שהיה ממלא מים מן הים והטיל ליבשה, שלא ראה את התועלת במעשיו, שכן הים נשאר מלא במים, והיבשה נשארת יבשה כמו שהיתה.

כמו כן אין טהרת התורה תלוי כפי כמה תורה כבר קנה, אלא הדבר תלוי לפי כמה שהוא עוסק בתורה. שכפי מה שעסק בתורה כן יזכה לטהרה שמגיעה על ידי לימוד התורה.

לפעמים יתכן, שהאדם למד הרבה תורה ויודע ללמוד הרבה, אבל מידותיו מושחתות, שהוא בעל גאווה או קפדן, או שהוא רודף אחר הכבוד ואינו יכול לראות בטובת השני. לעומת זאת יתכן אחד שאינו בעל זכרון או שאינו בעל תפיסה, והוא לומד תורה בהתמדה גדולה,

שואפים להיות עשירים גדולים, אבל אחד מהם מצליח והוא נעשה עשיר גדול, ואילו השני, גם לאחר שהוא עוסק במסחר במשך שש שנים הרי הוא עומד באותו המקום שעמד שם ביום שנכנס למסחר. מיהו רודף אחר הממון יותר גדול מהשנים?, האמת הוא ששניהם שווים, אלא שזה הצליח במסחרו וזה לא הצליח, אבל שניהם שווים במידת רדיפת אחרי הממון, אלא שזה שהצליח במסחרו.

כשיש מלווה מלכה בבית המדרש, את המצליח במסחרו מושיבים במזרח ומדברים בשבחו, ויש לו הנאה ממה שמדברים בשבחו, וגם הוא בעצמו מדבר דרשה, והוא נוהר עם מי הוא מדבר וכיצד הוא מדבר, ואילו השני שלא הצליח במסחרו, מאן דכר שמיה, שאין יודעים כלל שהוא נמצא, וכאשר הוא משתתף במלווה מלכה הרי הוא יושב אצל כל אותם שהם בדרגתו, ואיש אינו מדבר ממנו, הרי הוא נכנס ללא גאוה ויוצא ללא גאוה.

בעת עלינו להתבונן מיהו יותר לקוי במידת הגאוה, בעל הנכסים שזוכה לכבוד או השני שנכנס בלא גאוה?.

האמת היא, שיתכן ששניהם דומים במידת הגאוה שלהם, אלא שהראשון הצליח ובא לידי גאוה, ואילו השני לא 'זכה' לבוא לידי גאוה, שאין מי שמכבדו, אבל שניהם הם רודפים אחר הממון ואחר הכבוד. רק שהשני אינו מצליח ברדיפתו. הראשון הצליח ברדיפתו וזכה לממון ולכבוד, והשני לא הצליח ברדיפתו.

ענין זה הוא בכל ענין וענין, שנים יושבים ועוסקים בתורה, האחד הצליח בתלמודו, ועל ידי כן מכבדים אותו, ואילו השני לא זכה לזכור את תלמודו, וממילא אין לו כבוד, אבל אפשר שגם השני לקוי במידת הכבוד, אלא שיש לו מעלה מסויימת, שסוף סוף אין הוא טובל בכבוד, ויש לו רק שאיפה של כבוד, אבל שניהם לקויים במידת הכבוד, אלא שאחד מהם הצליח בשאיפותיו וזכה לכבוד והשני לא זכה לכך.

דרך העולם הוא, שזה שלא הצליח בתורתו או במסחרו, הרי הוא מדבר בגנותו של מי שהצליח ה' דרכיו. ראו איך שפלוני לקוי במידת הגאוה, ואין שום ערך לתורתו, שהוא מלא בגאוה, ופסוק אחד תורה מתוך

בהצלחתו של השני, ואם יוכל להיות כמו השני, כמה כאב לב היה נחסך ממנו, ובוודאי שהיה עונה למלאך שאין לו שום ספק בדבר, והוא מבקש להיות כמו השני, ותיכף היה נעלם כל שפלותו וענוותנותו, ובבת אחת היה נגמר כל שיטתו.

כי באמת שכל שיטתו הוא פועל יוצא מהגאווה, שגאוותו מלמדת אותו כיצד לבטל את הצלחתו של השני, כי אכן חבירו גדול ממנו והוא פחות ממנו, ועל ידי גאוותו הוא מצליח למצוא הדרך כיצד לבטל את חבירו ולרומם את עצמו, אבל אם יוכל להיפטר מכל הצרה, אין לך אושר גדול מזה, ששוב לא יהיה לו הסיבה לבוא לידי קנאה וחלישות הלב, שכן כל 'שיטתו' נובעת מחמת שהוא רואה בהצלחתו של חבירו, שחבירו זוכה לכבוד ויושב במלווה מלכה בשולחן הכבוד, וממילא הוא לוקח לו את מידת הכבוד על ידי מה שהוא מבטל את השני.

השורש של שניהם שווה הוא, אלא שזה עוטר את הכבוד בגאווה, וזה עוטר את הכבוד בענווה, אבל שורשם שווה. מה שנמצא בפנים הוא כבוד, אלא

עניויות הרי זה שווה מהרבה תורה שלומדים בגאווה. האדם הזה מדמה שהוא עניו, כי הוא לומד תורה מתוך עניויות, ואילו תורתו של השני הוא מלאה גאווה.

הנה במה שהוא מדבר בגנות תורתו של השני שיש בו גאווה, אפשר שיש בזה מן הצדק, אבל ידע שהמום שהוא פוסל בו את השני, שייך גם בו, שאם אין ערך לתורת השני, גם בתורתו אין יותר ערך. אולי יש בו משהו חשיבות כחוט השערה לפי שאינו טובל בפועל בכבוד, אבל אין בו יותר חשיבות אפילו כחוט השערה.

הרי אילו נשאל אותו אדם כשאינו שומע, שיכולים להביא אליו את המלאך הממונה על הזכרון או על ההבנה, ואפשר להחליף את כשרונותיו בכשרונותיו של חבירו, וברגע אחד יהיה בעל כשרון כמו השני. הנה לשיטתו היה צריך לענות הס מלהזכיר, שהרי השני לומד תורה מתוך גאווה, ואילו הוא לומד תורה מתוך עניויות, והרי הוא אדם קדוש, והשני הוא רק אדם חיצוני.

אבל זה פשוט שהוא יסכים מיד לדבר, שהרי זה שנים שליבו כואב לו כשהוא רואה

שזה מעטף את הלכלוך עם שק של זוהמא, וזה מעטף את הלכלוך בתוך בגד של שיראין, אבל בגד השיראין אינו משנה את המהות שיש בפנים, שבפנים יש שנאה וקנאה וכבוד וגאווה.

ענין זה מבואר באבות דרבי נתן, שהחשיבות של לימוד התורה אינו נמדד בידיעת התורה, כי אם בלימוד התורה ובידיעת התורה, ועל זה נוטלים את השכר.

והוי צנוע. ובביאור המפרש: **כדכתיב** (מיכה ו, ח) **והצנוע לכת עם אלקיך, מכאן לתלמיד חכם שצריך להיות צנוע בכל מעשיו** - שהלומד תורה לשמה עליו להיות צנוע בכל דרכיו, שלא להתגאות בידיעותיו, ושלא להראות את חשיבותו, וזהו רצון הבורא, שיהיה האדם צנוע בדרכיו, וכמו שנאמר שם בתחילת הפסוק ומה ה' דורש מעמך.

וארך רוח. ויזהר שלא לבוא לידי כעס. ובביאור המפרש: **שנינו בתורת כהנים** (פרשת שמני פ"ב), **אמר רבי יהודה, חנניה בן יהודה היה דורש כל ימיו, בוא וראה, כמה קשה הדבר** - כמה חמור הוא מידת הכעס,

וכמה הפסד יש על ידי מידת הכעס, **שגרמה למשה לטעות קודם מיתתו, אני משיב לו על דבריו** - הוא בא לבאר את דבריו, **מי גרם לו שטעה** - בשעת מלחמת מדין, **אלא לפי שהקפיד** - כשכעס על קציני החיל כשלא הרגו את נשות מדין.

מזה יש לנו ללמוד חומר מידת הכעס, שהרי טעם הכעס של משה רבינו היה כמו שנאמר בפסוק: 'הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למסר מעל בה' על דבר פעור ותהי המגפה בעדת ה' (במדבר לא, טז), הרי שכעסו היה לשם שמים, ואעפ"כ בא לכלל טעות.

הרי שגם בעניני שמים צריך האדם להיות ארך רוח, ואף שיש גבול בדבר, אבל באופן כללי צריך שיהיה מידת ארך רוח גם בעניני שמים. **מכאן אמרו** (לעיל פ"ב מ"ז), **ולא הקפדן מלמד, קל וחומר, ומה משה רבינו על שהקפיד שעה אחת שכח את דבריו, קל וחומר שאר בני אדם, כמה גדולה המידה שיהיה אדם ארך רוח לתלמיד, אם שואל התלמיד.**

ומוחל על עלבונו וכו' ובביאור המפרש: **כבר שנינו**

פחיתות המעשים שעשה, כן הוא נפילת האדם.

אכן התלמיד חכם שנוהג על פי כל המידות שמנה התנא, שהוא צנוע וארך רוח ומוחל על עלבונו, הרי הם מעשים גדולים וחשובים, ועל ידי כן מתגדל התלמיד חכם. לפי שהמעשים הם מעשים חשובים, וכאשר רואים את המעשים הללו, רואים שהרי זה מעשה של אדם חשוב, שכפי מה שמרבה התלמיד חכם במעשים הללו, על ידי כן מתגדל ומתרומם התלמיד חכם.

מעשים פחותים מורידים את האדם, ומעשים חשובים מרוממים את האדם, לפי שרואים שמעשים אלו באים מאדם חשוב וגדול.

(שבת פח:), **לעולם יהיה אדם מן הנעלבים ולא מן העולבים** - זהו טובה וברכה לאדם מה שהוא מהנעלבים ואינם עולבים, שהנה בדרך העולם כשאחד פוגע בשני, הרי הוא חושב שעוד ינקום בשני על מה שעשה לו, וישוב ויפגע בו, אבל חז"ל מלמדים אותנו, שלעולם יהיה אדם מהנעלבים ואינם עולבים, **ולא ראוי לתלמידי חכמים אלא שיהיו מוחלים על עלבונם**.

וכשיהיו בתלמידי חכמים כל המידות האלו אז - ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים.

ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים - הנה כשהאדם עושה מעשים פחותים, נופל האדם על ידי המעשים, שכפי

אבות פרק ו' משנה ב'

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לִוִּי, בְּכָל יוֹם וַיּוֹם בֵּית קוֹל יוֹצֵאת
מִהָר חוֹרֵב וּמִכְרֹזֹת וְאוֹמֶרֶת אוֹי לָהֶם לְבָרִיּוֹת מַעֲלָבוֹנָה
שֶׁל תּוֹרָה שֶׁכָּל מִי שְׁאִינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה נִקְרָא נֶזֶף,
שֶׁנֶּאֱמַר נֹזֵם זֶהָב בָּאֵף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסֶרֶת טָעַם,
וְאוֹמֵר וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה וְהַמִּכָּתֵב מִכְתָּב
אֱלֹהִים הוּא חֲרוּת עַל הַלַּחַת, אֵל תִּקְרָא חֲרוּת אֶלָּא
חֲרוּת, שְׁאִין לָךְ בֶּן חוֹרִין אֶלָּא מִי שְׁעוֹסֵק בְּתִלְמוּד
תּוֹרָה, וְכָל מִי שְׁעוֹסֵק בְּתִלְמוּד תּוֹרָה חֲרִי זֶה מִתְעַלָּה,
שֶׁנֶּאֱמַר וּמִמִּתְנָה נִחְלִיאֵל וּמִנְחָלִיאֵל בָּמוֹת

נענה לו בין ההרים והמערות
והסלעים, שנינו במדרש (שמו"ר
פכ"ט, ט), מהו קול גדול ולא יסף
(דברים ה, יט) אדם יש לקולו בת
קול, והקב"ה אין לקולו בת קול -
וזה הכוונה ולא יסף, שאין לקול
הד, 'עס האט נישט אַ ווידער קול'.

ואומרת, אוי להם לבריות
מעלבונה של תורה.

מהו העלבון, ובביאור המפרש:
העלבון שאינן עושין אותה,
וכשעושין אותה שלא כראוי.

שכל מי שאינו עוסק וכו'
ובביאור המפרש: וקשה לי

אוי להם לבריות מעלבונה של
תורה - בכל יום יוצא בת קול
מהר סיני ומכרזת ואומרת שעומד
לבוא עונשים גדולים על בני
האדם, לפי שהם גורמים בזיון
התורה, ומהו בזיון התורה, שכל
מי שאינו עוסק בתורה נקרא נזוף
- נזוף הוא מוחרם, שנאמר נזם זהב
באף חזיר אשה יפה וסרת טעם.

ובביאור המפרש: בכל יום ויום
בת קול יוצאת. בת
קול אינו מלאך אלא מדת קול
היא, ויוצאת ברוח המשוטט.
ורבינו סעדיה ז"ל אמר, שהוא
כאדם הקורא בין ההרים וקול

בראתני בעולם - שאינו יכול לעשות מאומה, הוא אומר, על כל אומה ואומה שבעולם השלטתיך, חוץ מן האומה הזאת שנתתי להם חרות - שמי שעוסק בתורה לשמה, יש כוח בתורה לדחות את מלאך המות, וכמו שהיה אצל דוד המלך שכאשר נשלח מלאך המות ליטול את נשמתו לא היה יכול לעשות הדבר. כמו כן יש בתורה הכוח לדחות שיעבוד מלכיות ויסורים.

מדרך האמת כן היא - הביאור הפשוט של החירות הוא, כי כל תלמיד חכם פטור הוא מהמס שעל הקהל, ומכל מה שיבקש המלך. או לבנות שורות העיר. או לצרכי הקהל (עי' ב"ב ח.). וכבר שנינו במסכת אבות (לעיל פ"ג, ו), כל הפורק ממנו עול תורה נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ. וכן כתבו ר' יוסי ו' מיגש ור' מאיר הלוי ז"ל.

וממתנה נחליאל וכו'. ובביאור המפרש: אם עושה אדם עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל והכל דשין אותו, התורה נתנה לו במתנה, שנאמר (במדבר כא, יח), וממדבר מתנה, וכיון שנתנה לו במתנה, נחלו

זאת הראיה נזם זהב באף חזיר, ולא נתישב לי, וצריך עיון.

הנה מהו התכלית של הבת קול שיוצאת מהר חורב, שהרי אין אנו שומעים את קול הבת קול, ואין מי ששומע את הקול. אבל יתכן שאף שאין אנו שומעים את הבת קול, אבל הבת קול נשמע בעולם, וזה גורם בעולם התעוררות של 'אוי להם לבריות מעלבונה של תורה', ועל ידי כן באים בני האדם לידי התעוררות.

למרות שאין אנו יכולים לשמוע את עצם הדיבור, אבל יש לנו הכוח להתעורר בהתעוררות זו. וכאשר באים במשך היום להתעוררות מעלבונה של תורה, יתכן שזהו קול הבת קול.

ושאין לך בן חורין וכו'. ובביאור המפרש: שנינו במדרש (שמו"ר מא, ט) מהו חרות (שמות לב, טז), רבי יהודה אומר, חרות מן המלכיות - שיהיה לו חירות משיעבוד מלכיות, ורבי נחמיה אומר, חרות ממלאך המות, ורבנן אמרו, חרות מן היסורים, אמר רבי אלעזר, אם יבוא מלאך המות ויאמר לפני הקב"ה, רבונו של עולם על חנם

אל, שנאמר, וממתנה נחליאל,
 וכיון שנחלו אל עולה לגדולה,
 שנאמר ומנחליאל במות, ואם
 הגביה עצמו, הגיס דעתו,
 הקב"ה משפילו, שנאמר (שם)
 שם, כ), ומבמות הגיא, ולא עוד,
 אלא ששוקעין אותו בקרקע,
 שנאמר (שם, שם), ונשקפה על
 פני הישימון, ואם חזר בו,
 הקב"ה מגביהו, שנאמר (ישעיה
 מ, ד), כל גיא ינשא (נדרים נה,
 א).

עוד שנינו במדרש (קהלת רבה א,
 ח), קבלת דברי תורה
 מייגעין את האדם. ותחילה אדם
 נכנס ללמוד, בין מטהרין לו את
 הטמא בין מטמאין לו את הטהור
 והוא אינו יודע - שבתחילת
 הלימוד באים לידי טעות, אבל
 שכל מה שהוא מיגע - כפי
 שיתייגע ולא יתרפה, סופו שהוא
 מוציא קלות וחמורות וגזרות
 שוות וטומאה וטהרה איסור
 והיתר - שיזכה לכיון את האמת.

זכה וזכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו

היות שזכינו ב"ה והגליון השבועי מופץ בכמה ערים, יש
הזדמנות למי שליבו חפץ לזכות את הרבים ולקחת חבל
בהוצאות ההפצה של הגליון בעירו, ויבוא על שכרו.

אפשר לפנות למערכת חידו"ת של רבינו,
למספר טעלפאן 9 EXT 2290-854-718-1.

בברכה והערכה
מערכת החידו"ת של רבינו